

2013: Piri Reis Yılı

Piri Reis ünlü dünya haritasını yapalı tam beş yüz yıl olmuş. UNESCO, 2013'ü dünyada "Piri Reis Haritasının 500. Yılı" olarak kutlama ve anma listesine aldı.

Bu kısmı sevindirici, ama sevinemediğim kısım şu: Tahminen devletin çeşitli kademeleri (Kültür Bakanlığı, Denizcilik Müsteşarlığı, Başbakanlık Tanıtma Fonu Sekreterliği vb.), üniversiteler (başta Piri Reis Üniversitesi), ilgili valilikler (Çanakkale, Antalya vb.) ve belediyeler (Gelibolu Belediyesi, Tuzla Belediyesi vb.), denizcilikle alakalı dernekler, vakıflar Piri Reis'i gündemlerine alıp yıllık programlarına koyacak, planlama yapacaklar. Gel gelelim diğer acil ve önemli(!) işler arasında bu plan ve programlar hep ertelenecek, söz gelimi ödeneği bulunamayacak, denizcilikten para kazanan armatörler ile projeleri yürütmek isteyen kültür adamlarının ortak zeminleri oluşamayacak ve nihayet planlanan büyük hedefler gittikçe küçülecek, projeler kadük olacak, yılın son iki-üç ayına, yani ölüyü gömme aşamasına gelinecek, en ucuz etkinliklerin icrası ile yılı geçiştirmeye, dostlar alışverişte görsün hesabına dönülecek. Sonuçta birkaç şehir veya mekânda aynı bilim adamları tarafından birbirinden çıkarılmış bildiriler sunularak üç-beş sempozyum yapılacak, eğer başarılabilirse bir resim sergisi, pul ve hatıra para basımı, haritanın bastırılıp dağıtılması, birkaç broşür, afiş vs. işte, oldu bitti. Kitab-ı Bahriye'nin tıpkıbasımı belki; ama mesela bilimsel bir tenkitli neşri yapılamaz (çünkü bunun için iki-üç yıl önceden çalışmalara başlamak gerekirdi).

Bu yazdıklarımı abartılı bulabilirsiniz ama Türkiye'de gerek UNESCO'nun itibar ettiği, gerekse milli anma yılları maalesef hep böyle geçiştirile gelmiştir. Mevlânâ (2007), Evliya Çelebi (2011), Şair Nabi (2012), Itri (2012) böyle geçip gitmedi mi? İşte bu yüzden diyorum ki geliniz bir defa olsun profesyonelce bir iş yapalım ve Piri Reis Haritasının 500. Yılı'nı içeride ve dışarıda yüz akıyla geçirelim. Önerilerim şöyle:

1. İlgili kuruluşların delegelerinden bir kutlama/anma komitesi kurulur.
2. Kurumlar harcayacakları rakamları katkı payı olarak taahhüt eder, bunlar bir havuzda toplanır ve total bütçe oluşturulur.

3. Yapılacak etkinlikler planlanıp bütçelendirilir (Etkinliklerde ikizleşme önlenmiş olur).

4. Kurumların katkı bütçesine ve ilgililik oranına göre iş paylaşımı yapılır.

5. İş akışı için takvim hazırlanır ve etkinlikler küçükten büyüğe doğru bütün yıla yayılır.

6. Tanıtım çalışmasına paralel olarak planlanan işler kamuoyuna duyurulur (bir tür taahhüt ve teminat).

7. Etkinliklerin her kademesi kontrol altında ve özenle yürütülür, katılım sağlanır.

8. Böylece kalıcı eser(ler) ortaya çıkarılır ve yılı hatırası olarak gelecek yıllarda yaşaması için düzenleme yapılır.

9. Yılın sonunda değerlendirme ve sonuç kamuoyu ile paylaşılır.

10. Bu yılı yaşayanlar, yıllarca hatıralarını anlatırlar.

Hayallerim de şöyle:

Önce komite bir basın açıklamasıyla kamuoyunu bilgilendirmeli ve yapacaklarını taahhüt etmelidir. Valilikler konferanslara hemen başlamalıdır. Üniversiteler bahar yarıyılı bitmeden sempozyumları gerçekleştirmeli ve çıkan bilimsel sonuçlar, yıl sonuna kadar yol haritası olmalıdır (Komite, Societe de Geographie ile birlikte uluslararası bir toplantıyı sonbaharda yapabilir). İlgili sergi, konser, gösterim vb. etkinlikler yaz sezonuna yayılmalı, sipariş edilecek bir tiyatro yahut opera en geç sonbahara yetiştirilmelidir. Kitab-ı Bahriye'nin ve ünlü haritanın tıpkıbasımları ve röprodüksiyonları üç ay içinde yapılmalı ve dağıtılmalı, farkındalık oluşturulmalıdır. Film yetişmez ama Sinema Genel Müdürlüğü tarafından bir belgesel çalışması hemen başlatılmalıdır. Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı ile Gemi Armatörleri Birliği veya Kooperatifi, İBB Şehir Hatları, İDO vb. kurumlar ortaklaşa Piri Reis isimli bir geminin inşasına başlamalı. Dıştan XVI. yüzyıl kalyonu görünümündeki gemi içte fuaye ve konser salonu olmalı, gelecek yıllarda kültürel maksatlı olarak bütün dünyayı dolaşmalı, yalnızca Piri Reis'i, haritasını değil topyekûn Türk kültürünü ve sanatını tanıtıcı etkinliklerde kullanılmalı, kimlikli konserler ve oyunlar sergileyebilmeli (Böyle bir gemi dünyada ilk olur ve ses getirir), söz gelimi yıl boyunca, Kitab-ı Bahriye'de haritası bulunan yurtiçi ve yurtdışı

şehir ve kasabaları dolaşmalı ve o şehrin yetkililerine Kitab-ı Bahriye ile birlikte şehirlerinin özel baskı bir haritasını sunmalı, bu vesileyle gemideki sergi, belgesel veya konseri izlemeye davet etmeli, dünyanın pek çok şehri ile böylece kültür diplomasisi başlatmalı, Türkiye'nin iyi niyet ve dostluğunu gösterirken zengin kültürünü de tanıtmalı... malı, meli... Bunlar yetmez, YÖK, bu yıldan hatıra kalmak üzere bir Piri Reis Enstitüsü'nü ve binasını kurmalı, devlet kadro vermeli ve bu yıl içinde çalışmaya başlamalıdır.

Ey yetkililer ve ilgililer, gelin bu yıl başaralım ve 2013 sonunda Piri Reis adını taşıyan bir gemi ile içinde çalışılan bir enstitü binamız olsun!

2013-01-08
